

FÖRVALTNINGSUTSKOTTETS UTLÅTANDE 47/2006 rd

Regeringens proposition med förslag till utsökningsbalk och lag om verkställighet av skatter och avgifter samt vissa lagar som har samband med dem

Till lagutskottet

INLEDNING

Remiss

Riksdagen remitterade den 6 september 2006 en proposition med förslag till lag om verkställighet av skatter och avgifter samt vissa lagar som har samband med dem (RP 83/2006 rd) till lagutskottet för beredning och bestämde samtidigt att förvaltningsutskottet ska lämna utlåtande till lagutskottet.

Sakkunniga

Utskottet har hört

- utsökningsdirektör Timo Heikkinen, justitieministeriet
- lagstiftningsråd Tuula Linna, justitieministeriet
- konsultativ tjänsteman Matti Korkealehto, inrikesministeriet.

Dessutom har skriftliga utlåtanden lämnats av

- Länsstyrelsen i Södra Finlands län
- Poliisi-, ulosotto-, syyttäjä- ja maistraattilakimiesten edunvalvontajärjestö PUSH ry.

PROPOSITIONEN

I propositionen föreslås att det stiftas en utsökningsbalk, genom vilken utsökningslagen från år 1895 upphävs. Propositionen bygger till stor del på de tidigare delreformerna av utsökningslagen.

I utsökningsbalken tas in de viktigaste bestämmelserna om den nya utsökningsorganisationen i två steg. Bestämmelserna om utsökningsdistrikten ändras så att de lokala enheterna kan göras större än vad de är i dag. Som riksomfattande centralt ämbetsverk finns ett förvaltningsämbete, som sköter merparten av de uppgifter som i dag handhas av justitieministeriet. Länsstyrelsens uppgifter som utsökningens mel-

laninstans överförs till ämbetsverket. Närmare bestämmelser om utsökningens centralförvaltning utfärdas genom en senare lag.

Tjänstebestämmelsen biträdande utmättningsman ändras till häradsutmättningsman. Utmättningsmän är häradsfogdarna och häradsutmättningsmännen, men inte länsmännen. Vissa uppgifter förblir häradsfogden ensam behörig att utföra.

De föreslagna lagarna avses träda i kraft från början av år 2008. Om ikraftträdandet av bestämmelserna om utsökningens centralförvaltning föreskrivs särskilt genom lag.

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

Motivering

Allmänt

Förvaltningsutskottet har utifrån sitt behörighetsområde tagit ställning till propositionen till den del den gäller utsökningsförvaltningen.

Arbetet på att reformera statsförvaltningen siktar på ökad produktivitet genom att på olika sätt främja effektivitet och lönsamhet. Samtidigt är det viktigt att trygga tillgången till service av hög kvalitet.

Redan under många år har utsökningsväsendet, och justitieministeriets förvaltningsområde i allmänhet, överskridit budgetanslagen med in-skränkta ekonomiska marginaler som följd. Merparten av utgifterna är löner till den fast anställda personalen.

Strävan har varit att öka effektiviteten och produktiviteten inom utsökningsväsendet genom lönsamhetseffekter som följer av större enheter. Samtidigt har utsökningsprocessen utvecklats. Ett viktigt mål har varit att rikta och effektivt utnyttja resurserna och på lång sikt stävja kostnadsökningen.

Förvaltningsutskottet konstaterar att utsökningsfunktionens viktigaste uppgift är att så snabbt som möjligt få till stånd korrekta indrivningar. Dessutom ska utsökningen kunna ingripa i missbruk när en gäldenär undandrar sig utmätning samt bidra till att bekämpa den grå ekonomin. Utsökningsförfarandet måste vara enhetligt över hela landet. Utsökningslagstiftningen och praxis har därför utvecklats så att hela processen, inklusive serviceproduktionen, till stor del sker elektroniskt, varvid arbetsinsatserna kan koncentreras på frågor som är viktiga med avseende på parternas rättssäkerhet och nivån på servicen.

Den inriktning av utvecklingen inom utsökningen som beskrivs ovan förefaller given också med beaktande av parternas, dvs. borgenärernas och gäldenärernas, servicebehov. Enligt utredning är merparten av borgenärerna yrkesmässiga aktörer. Borgenärernas representanter eller borgenären själv, i de fall där en enskild medbor-

gare är i borgenärsställning, sköter sällan sina ärenden personligen hos utsökningsmyndigheten. De flesta utsökningsärenden sköts elektroniskt, med postens förmedling eller per telefon. Mycket sällan behöver utsökningsmyndigheterna träffa gäldenären personligen. Detta är i allmänhet nödvändigt endast för vissa förrättningar som inleds på myndighetens initiativ. Betalningar sköts nästan undantagslöst som banköverföringar och uppgifter om gäldenärernas förmögenhet inhämtas huvudsakligen ur elektroniska register.

I framtiden kommer allt fler ärenden mellan borgenärer och utsökningsmyndigheterna sannolikt att ske på elektronisk väg. Men för de gäldenärer som på eget initiativ vill kontakta utsökningsmyndigheterna är det viktigt att myndigheten är lätt att få tag på och finns relativt nära. Utskottet poängterar att det också med tanke på utsökningen är viktigt att de biträdande utmåtningsmännen (vilka tjänstebestämmning enligt propositionen ska ändras till häradsutmåtningsmän) finns så nära utsökningsgäldenärerna som möjligt och känner till deras förhållanden.

Utskottet betonar att servicens kvalitet och tillgänglighet också i framtiden måste säkerställas genom ett tillräckligt täckande servicenät, ökade möjligheter att sköta ärenden elektroniskt samt högre servicenivå och större sakkunskap. I mån av möjlighet ska även samservicen utnyttjas.

Lokalförvaltningen

För närvarande finns det 51 utsökningsdistrikt. Antalet distrikt bygger på justitieministeriets beslut om samarbetsområden. Av propositionen framgår att avsikten är att reducera antalet distrikt till 22. Antalet verksamhetspunkter ska emellertid bibehållas oförändrat.

För att säkerställa tillgången till service är det viktigt att på det sätt som föreslås i propositionen genom samservicefunktioner sträva efter allt fler verksamhetspunkter i samarbete med kommunala myndigheter, också på orter där statsförvaltningen för närvarande inte har några funk-

ner. Alla verksamhetspunkter har inte full service. Enligt utskottets uppfattning bör det ändå på samtliga verksamhetspunkter vara möjligt att inleda utökningsärenden och sammankomma med gäldenärer eller borgenärer vid en avtalad tidpunkt. Det har redan konstaterats att de flesta borgenärer sköter sina ärenden på elektronisk väg, med telefonkontakt eller per post. Om skötseln av ett utökningsärende förutsätter att den biträdande utmätningssmannen personligen träffar en part som inte är bosatt på orten, ingår det i utmätningssmannens uppgifter att resa till den verksamhetspunkt eller samservicepunkt som ligger närmast parten.

Som en komplettering av det som anförts ovan konstaterar utskottet att en förstoring av utökningsdistriktet möjliggör specialisering och en mer omfattande specialindrivning i komplicerade utökningsärenden. Personalutbildning och personalförvaltning kan också ordnas effektivare i ett större distrikt. Dessutom kan omorganiseringen leda till bättre samordning av utökningspraxis och rättskipningsavgöranden. Enligt utskottets uppfattning är det väsentliga att den lokala utökningsförvaltningen också i framtiden kan sköta sina utökningsuppdrag effektivt och kvalitativt samt svara för att servicen finns tillgänglig i olika delar av landet.

Utskottet framhåller att det är statsrådets allmänna sammanträde som fattar beslut om utökningsdistriktens antal. Däremot är det justitieministeriet som genom ett beslut bestämmer var verksamhetspunkterna finns.

Utskottet uppmärksammar lagutskottet på betydelsen av att personalens ställning beaktas för att garantera en lyckad förändringsprocess.

Utsökningens centralförvaltning

Av propositionen framgår att avsikten är att avstå från utsökningens mellanstegsförvaltning. De uppgifter som för närvarande sköts av länsstyrelsernas justitieförvaltningsavdelningar överförs till utsökningens centrala ämbetsverk, som grundas senare. Också de operationella upp-

gifter som i dag sköts av utsökningssenheten vid justitieministeriets justitieförvaltningsavdelning överförs till det nämnda förvaltningsämbetet.

Enligt propositionsmotiven är målet en effektiv centralförvaltningsenhet som koncentrerar sig på den operativa ledningen. Det ska råda en klar uppgiftsfördelning mellan enheten och justitieministeriet. Avsikten är att bevara de nuvarande länsstyrelsernas justitieförvaltningsavdelningars specialkunskap på utökningsrättens område också när det gäller det praktiska arbetet.

Enligt information till utskottet kräver utökningsärendena vid länsstyrelserna en arbetsinsats om ca 15 årsverken. Enligt utskottets uppfattning möjliggör koncentrationen av förvaltningen och den operativa ledningen till det nya förvaltningsämbetet specialisering och effektivare utnyttjande av resurserna. Styrnings- och förvaltningsuppgifterna inom utökningen är till sin natur i huvudsak landsomfattande. Behovet av regional sakkunskap är redan nu litet. När de lokala utökningsenheterna minskas till 22 finns det inte längre någon grund för en regionförvaltning. Utskottet finner inte heller skäl för att lägga ut en landsomfattande uppgift på en enskild länsstyrelse.

Slutsatser

Med hänvisning till propositionen och övrig utredning samt förvaltningsutskottets betänkande om förvaltningsredogörelsen (FvUB 2/2006 rd) förordar utskottet de föreslagna bestämmelserna om utökningsförvaltningen med de påpekanden som förts fram beträffande beslutet om distriktsindelningen och tryggheten av personalens ställning.

Utlåtande

Förvaltningsutskottet anför

att lagutskottet bör beakta vad som sägs ovan.

FvUU 47/2006 rd — RP 83/2006 rd

Helsingfors den 27 oktober 2006

I den avgörande behandlingen deltog

ordf. Matti Väistö /cent
vordf. Veijo Puhjo /vänst
medl. Janina Andersson /gröna
Sirpa Asko-Seljavaara /saml
Nils-Anders Granvik /sv
Lasse Hautala /cent
Rakel Hiltunen /sd

Hannu Hoskonen /cent
Lauri Kähkönen /sd
Kari Kärkkäinen /kd
Satu Taiveaho /sd
Tapani Tölli /cent
Ahti Vielma /saml
Tuula Väättäin /sd.

Sekreterare var

utskottsråd Ossi Lantto.